

The Role of Achievement Goal Orientation, Academic Identity status, and Academic Help Seeking in Predicting Academic Buoyancy

Zahra Akhavi Samarein*: Faculty member, Counselling Department, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Mehdi Akbari: PhD in Educational Psychology, Department of Testing and Psychometrics, Deputy of Exam Affairs, National Education Evaluation Organization, Tehran. Iran.

Naghmeh Torabi: Master's degree in Educational Psychology, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Abstract: The aim of this study was to investigate the role of achievement goal orientation, academic identity status, and academic help seeking in predicting academic buoyancy. The research method was descriptive-correlational. The statistical population of the study consisted of all twelfth-grade high school students in Ardabil in the academic year 2019-2020, of whom 407 were selected using cluster random sampling method. To collect the data, Elliott and McGregor's (2001) Achievement Goal Orientation Questionnaire, Waz and Isaacson's (2008) Academic Identity Status Questionnaire, Ryan and Pentrich's (1997) Academic Help Seeking Questionnaire, and Martin and Marsh's (2008) Academic Buoyancy Questionnaire were used. Pearson correlation coefficient and regression analysis were used to analyze the data. Findings showed a positive and significant relationship of achievement goal orientation, academic identity status and academic help seeking with academic buoyancy. The results of regression analysis also revealed that 48% of the variance of academic buoyancy can be predicted based on achievement goal orientation, academic identity status, and academic help seeking. Therefore, it can be concluded that achievement goal orientation, academic identity status, and academic help seeking are variables related to academic buoyancy.

Keywords: Achievement Goal Orientation, Academic Identity, Academic Help Seeking, Academic Buoyancy.

***Corresponding author:** Faculty member, Counselling Department, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Email: z.akhavi@uma.ac.ir

مقدمه

دانش‌آموزان در دوران تحصیل خود با فشار، استرس، چالش‌ها و موانعی که معمولاً جزئی از واقعیت روزمره در مدارس می‌باشد، مواجه هستند که توان تأثیرگذاری بر عملکرد تحصیلی آن‌ها را دارد (مارتین و همکاران 2006). آشفستگی‌های روان‌شناختی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان در دوره‌های مختلف تحصیلی همچون کنکور تأثیرگذار می‌باشد (ایمان‌پرور و همکاران 1399). یکی از ساختارهای مربوط به زندگی دانش‌آموزی در مدرسه که نحوه‌ی غلبه‌ی دانش‌آموزان بر مشکلات تحصیلی روزمره را مشخص می‌سازد، پایستگی تحصیلی می‌باشد (کلمار و همکاران 2019). پایستگی تحصیلی، مفهومی از ادبیات انعطاف‌پذیری، به عنوان توانایی دانش‌آموز برای موفقیت در هنگام مدیریت مشکلات تحصیلی و عقب‌ماندگی در محیط مدرسه روزمره تعریف می‌شود (یو و همکاران 2014). این سازه در پی درک نحوه‌ی روبه‌رویی دانش‌آموزان با مشکلات، فشارهای روزمره و چالش‌های رایج در مدرسه از جمله گرفتن نمره‌ی پایین‌تر از انتظار، شکست در رقابت تحصیلی یا اضطراب امتحان و ارزیابی است که در زمره‌ی منابعی موقت برای کاهش انگیزه و درگیری تحصیلی می‌باشند (کولی و همکاران 2017). ایجاد پایستگی تحصیلی برای دانش‌آموزان مهم است زیرا نشان داده شده است با عواملی که با انگیزه‌ی تحصیلی مرتبط هستند از جمله مشارکت بیشتر در کلاس و اعتمادبه‌نفس همراه می‌باشد (مارتین و همکاران 2008). پایستگی تحصیلی ارتباط مستقیمی با درگیری رفتاری و عاطفی (توماس و همکاران 2021)، عملکرد تحصیلی (کلمار و همکاران 2019)، بهزیستی تحصیلی (آزادیان بجنوردی و همکاران 1399) و تاب‌آوری تحصیلی (یوسف‌وند و همکاران 1397) دارد. با توجه به پیامدهای مثبت پایستگی تحصیلی، شناسایی متغیرهای پیش‌بینی‌کننده‌ی آن می‌تواند مفید باشد.

به نظر می‌رسد یکی از متغیرهای پیش‌بینی‌کننده‌ی پایستگی تحصیلی جهت‌گیری هدف پیشرفت می‌باشد.

آیمز (1992) جهت‌گیری هدف پیشرفت را نشان‌دهنده‌ی الگوی منسجمی از باورها، اسنادها و هیجانات فرد می‌داند که موجب می‌شود که فرد به طریق گوناگون به موقعیت‌های گرایش پیدا کند و در آن حیطه فعالیت کند و در نهایت پاسخی را ارائه نماید (نریمانی و همکاران 2020، به نقل از یعقوبی و همکاران 1399). الیوت و همکاران (2001) جهت‌گیری هدف را به چهار نوع تسلط‌گرایشی، تسلط اجتنابی، عملکرد‌گرایشی و عملکرد اجتنابی تقسیم نموده‌اند (هونیک و همکاران 2019). هدف پیشرفت تسلط‌گرایشی به کسب شایستگی مبتنی بر انجام تکالیف و محقق ساختن استانداردهای فردی اشاره دارد، هدف پیشرفت تسلط اجتنابی به عدم شایستگی مبتنی بر ناتوانی در انجام تکالیف یا دستیابی به استانداردهای فردی اشاره دارد، هدف پیشرفت عملکرد‌گرایشی مبتنی بر دستیابی به شایستگی هنجاری (بهتر بودن از دیگران) و هدف پیشرفت عملکرد اجتنابی مبتنی بر اجتناب از عدم دستیابی به شایستگی هنجاری می‌باشد (دینگر و همکاران 2013). توومینن و همکاران (2020) دریافتند که دانش‌آموزان تسلط‌گرا بیشترین میزان بهزیستی تحصیلی را نشان می‌دادند، درحالی که دانش‌آموزان اجتناب‌گرا کمترین میزان درگیری را دارند. نتایج مطالعه‌ی راملی و همکاران (2018) نشان داد که جهت‌گیری هدف پیشرفت فرایند خودتنظیمی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند که بر پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان در ریاضیات تأثیر می‌گذارد. جوکار، کوچری، کوهولات و همکاران (2014) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که جهت‌گیری‌های هدف پیشرفت پیش‌بینی‌کننده‌ی معنادار تاب‌آوری تحصیلی می‌باشند. نوری (1398) در پژوهش خود نشان داد که بین جهت‌گیری هدفی تسلط-گرایش و عملکرد-گرایش با پایستگی تحصیلی رابطه‌ی مثبت و معنادار و بین جهت‌گیری هدفی عملکرد-اجتناب با پایستگی تحصیلی رابطه‌ی منفی و معناداری وجود دارد. نتیجه‌ی پژوهش شهبازیان خونیک و همکاران (1397) نشان داد که مؤلفه‌ی تسلط‌گرایش مربوط به جهت‌گیری هدفی دارای

کمک از نظر درک، راهنمایی، اطلاعات، مدیریت و پشتیبانی کلی برای حل یک مشکل اشاره دارد (ناسا و همکاران 2018). نیومن (1998) کمک‌طلبی تحصیلی را جستجوی کمک از دیگری به هنگام رویارویی با دشواری و ابهام در امر تحصیل تعریف کرده است (نریمانی و رحیم زادگان، 1399). رفتار کمک‌طلبی دارای دو بُعد اجتناب از کمک و درخواست کمک می‌باشد؛ اجتناب از کمک اشاره به رفتاری دارد که در آن دانش‌آموز نیازمند کمک از کمک گرفتن خودداری می‌کند، اما درخواست کمک اشاره به رفتاری دارد که در آن دانش‌آموز در مورد مسائل و مشکلات مبهم درخواست کمک می‌کند (چنگ و همکاران 2011). نتیجه‌ی پژوهش چودوری و همکاران (2019) نشان داد که افراد با موفقیت بالا بهتر از افراد کم‌کار کمک می‌جویند. توماس و همکاران (2019) بیان داشتند که کمک‌طلبی تحصیلی به هنگام مواجهه با مشکلات تحصیلی یک استراتژی خود تنظیم شده است که نتایج تحصیلی مثبت را تسهیل می‌کند. نتایج مطالعه‌ی جوادی و همکاران (1399) کمک طلبی تحصیلی به شکل غیر مستقیم از طریق سرزندگی تحصیلی با اشتیاق تحصیلی ارتباط داشت. کابینی مقدم و همکاران (1398) در پژوهش خود دریافتند که آموزش کمک‌خواهی سبب افزایش پایداری تحصیلی دانش‌آموزان اهمال‌کار شده است.

بر اساس سوابق پژوهشی فوق می‌توان گفت دانش‌آموزان پشت کنکور در طی تحصیل خود با چالش‌ها و استرس‌های گوناگونی مواجه می‌شوند که پایداری تحصیلی در مقابل این موانع و مشکلات از اهمیت بسزایی برخوردار می‌باشد، لذا شناسایی عوامل مؤثر در پایداری تحصیلی این دانش‌آموزان ضروری به نظر می‌رسد، همچنین با توجه به اینکه پژوهشی یافت نشد که همه‌ی این متغیرها را در یک تحقیق در دانش‌آموزان به طور جامع بررسی نماید، بنابراین هدف از این مطالعه بررسی نقش جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک-

بالاترین تمایز در بین دو گروه دانش‌آموزان با سرزندگی تحصیلی بالا و پایین بود.

یکی دیگر از متغیرهایی که به نظر می‌رسد به گونه‌ای با پایداری تحصیلی دانش‌آموزان مرتبط است، منزلت هویت تحصیلی می‌باشد. هویت تحصیلی تعهد شخص به نشان برتری، میل به اصرار بر چالش، تلاش و اشتیاق درونی نسبت به فرایند یادگیری تعریف شده است (گراهام و همکاران 2008). چهار منزلت هویت تحصیلی عبارتند از: هویت تحصیلی سردرگم، هویت تحصیلی دنباله‌رو، هویت تحصیلی دیررس و هویت تحصیلی موفق. هویت تحصیلی سردرگم اشاره به تعلق درباره‌ی تصمیم‌های مربوط به ارزش‌های تحصیلی دارد، هویت تحصیلی دنباله‌رو تعهدات دانش‌آموز نسبت به آرمان‌ها و ارزش‌های تحصیلی را بیان می‌دارد که از افراد مهم زندگی‌اش برآورده شده است، هویت تحصیلی دیررس اشاره به زمان تردید تحصیلی یک دانش‌آموز دارد که در جهت حصول نتیجه‌گیری درباره‌ی اهداف تحصیلی و ارزش‌ها در تلاش است و هویت تحصیلی موفق مجموعه‌ای از ارزش‌های تحصیلی را بیان می‌دارد که از مسیر کاوشگری بدست آمده‌اند (واز و همکاران 2008). لوست و همکاران (2018) اظهار داشتند که هویت تحصیلی به عنوان یک منبع گفتاری برای مقاومت در نظر گرفته می‌شود. نتیجه‌ی پژوهش موریشی (2015) نشان داد که وضعیت هویت تحصیلی بدست آمده دارای بالاترین ارزش پیش‌بینی‌کنندگی در پیشرفت تحصیلی می‌باشد. جعفری (1398) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که هویت تحصیلی موفق قدرت پیش‌بینی‌کنندگی بیشتری برای سازگاری تحصیلی داشتند. نتایج مطالعه‌ی محمدی و همکاران (1395) نشان داد که بین سبک هویت سردرگم و خودتنظیمی تحصیلی رابطه‌ی منفی و معناداری وجود داشت.

متغیر دیگری که به نظر می‌رسد می‌تواند بر پایداری تحصیلی دانش‌آموزان اثرگذار باشد، کمک‌طلبی تحصیلی است. جستجوی کمک اصطلاحی است که معمولاً به رفتار جستجوی فعالانه کمک از افراد دیگر برای دستیابی به

طلبی تحصیلی در پیش‌بینی پایستگی تحصیلی دانش-آموزان بود.

روش کار

روش پژوهش مورد استفاده در این مطالعه که با کد IR.ARUMS.REC. 1399.359 در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، تصویب شده است، از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی-همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه‌ی دوم پایه‌ی دوازدهم شهر اردبیل در سال تحصیلی 1399-1398 که شامل 9055 دانش‌آموز بودند، تشکیل می‌دادند. در این پژوهش 369 نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای با استفاده از جدول نمونه-گیری مورگان از جامعه‌ی یاد شده محاسبه شد. جهت افزایش اعتبار پژوهش 380 نفر انتخاب شدند که بعد از حذف داده‌های مخدوش 375 پرسش‌نامه وارد تحلیل آماری شد. به این ترتیب که پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش و بعد از هماهنگی‌های لازم با مدیران مدارس و ارائه توضیحات لازم، پرسشنامه‌های مربوط به پژوهش میان دانش‌آموزان حاضر در آن کلاس‌ها توزیع گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و روش‌های آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون) با نرم‌افزار SPSS استفاده شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های زیر استفاده گردید:

پرسشنامه‌ی جهت‌گیری هدف پیشرفت: این پرسشنامه توسط البوت و مک‌گریگور در سال 2001 ساخته شده است؛ و شامل 12 گویه می‌باشد. گویه‌های 2-8-12 مؤلفه‌ی تسلط‌گرایش، گویه‌های 3-5-10 مؤلفه‌ی تسلط-اجتناب، گویه‌های 1-7-9 مؤلفه‌ی عملکرد گرایش و گویه‌های 4-6-11 مؤلفه‌ی عملکرد اجتناب را اندازه‌گیری می‌کنند. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم (1) تا کاملاً مخالفم (5) می‌باشد. حداقل و حداکثر نمره کسب شده در کل پرسشنامه به ترتیب 20 و 100، در جهت‌گیری تسلط 6

و 30، در جهت‌گیری عملکردی و اجتنابی 7 و 35 است. این پرسشنامه توسط جوکار (1384) رواسازی شده و روایی و اعتبار این مقیاس از سوی سازندگان مطلوب گزارش شده است. به منظور تعیین روایی پرسشنامه از تحلیل عاملی استفاده شده است و مقدار اعتبار (آلفای کرونباخ) برای تسلط اجتناب 0/86، عملکرد گرایش 0/77، تسلط گرایش 0/61 و عملکرد اجتناب 0/54 بود (جوکار و همکاران 1386).

پرسشنامه‌ی منزلت هویت تحصیلی: این پرسشنامه توسط و از و ایزاکسون در سال 2008 ساخته شده است؛ و شامل 40 گویه می‌باشد. گویه‌های 4-5-17-18-25-28-30-32-38-40 مؤلفه‌ی هویت تحصیلی موفق، گویه‌های 7-12-14-21-24-27-31-34-36-37 مؤلفه‌ی هویت تحصیلی دیررس، گویه‌های 2-3-8-13-15-19-23-26-35-39 سردرگم و گویه‌های 1-6-9-10-11-16-20-22-29-33 مؤلفه‌ی هویت تحصیلی دنباله‌رو را اندازه‌گیری می‌کنند. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم (1) تا کاملاً مخالفم (5) می‌باشد. حداقل و حداکثر نمره کسب شده در کل پرسشنامه به ترتیب 40 و 200، در هویت موفق 10 و 50 در هویت تحصیلی دیررس 10 و 45، در هویت سردرگم 10 و 50 و هویت تحصیلی دنباله‌رو 10 و 50 است. روایی محتوایی و روایی همگرا و واگرا این مقیاس توسط حجازی و همکاران (1390) نیز بیانگر تأیید گویه‌های این مقیاس است. پایایی این مقیاس نیز در مؤلفه‌های منزلت هویت تحصیلی شامل هویت موفق، سردرگم، دیررس و دنباله‌رو به ترتیب برابر با 0/74، 0/83، 0/78 و 0/45 به دست آمد (حجازی و همکاران 1390).

پرسشنامه‌ی کمک طلبی تحصیلی: این پرسشنامه توسط رایان و پنتریچ در سال 1997 ساخته شده است؛ و شامل 14 گویه می‌باشد. گویه‌های 1-3-5-7-11-13-14 بعد پذیرش کمک‌طلبی و گویه‌های 2-4-6-8-9-10-12 بعد اجتناب از کمک‌طلبی را اندازه‌گیری می‌کنند که به

آلفای کرونباخ در پژوهش ربیعی (1394) برابر 0/70 گزارش شده است.

یافته‌ها

تعداد 375 دانش‌آموز دختر (189) و پسر (186) مشغول به تحصیل با میانگین سنی 17/78 و انحراف معیار 5/12 در این پژوهش شرکت داشتند. قبل استفاده از آزمون‌های همبستگی و رگرسیون، مفروضه‌هایی که استفاده از آن‌ها را مجاز می‌شمارند، مورد بررسی قرار گرفت. مفروضه وجود رابطه خطی بین متغیرهای پیش-بین و ملاک با توجه به نمودار پراکنش متغیرها (نشان‌گر وجود رابطه خطی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک)، مفروضه‌ی نرمال بودن با استفاده از آزمون Kolmogorov-Smirnov ($P>0/05$)، مفروضه‌ی استقلال باقیمانده‌ها با استفاده از آماره‌ی Durbin-Watson (قرارگیری در بازه‌ی 1/5 تا 2/5) و مفروضه‌ی نبود هم‌خطی چندگانه (Multicollinearity) بین متغیرهای مستقل با استفاده از شاخص‌های تحمل (Tolerance) و عامل تورم واریانس (Variance inflation factor) (بزرگتر از 0/1)، مورد تأیید قرار گرفت بنابراین، از ضریب همبستگی pearson و رگرسیون خطی چندگانه برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم (1) تا کاملاً مخالفم (5) می‌باشد. حداقل و حداکثر نمره کسب شده در کل پرسشنامه به ترتیب 14 و 60، در پذیرش 7 و 35 و در اجتناب 7 و 35 است. روایی پرسشنامه با تحلیل عاملی به روش چرخش واریماکس توسط قدم پور و سرمد (1382) انجام شد. یافته‌های مطالعه‌ی آنان نشان داد که عامل اجتناب از کمک طلبی 2/94، 29/40 درصد واریانس کل و عامل پذیرش کمک 1/46، 14/70 درصد واریانس کل را تبیین می‌کنند. قدم‌پور و همکاران (1382) پایایی هر دو خرده مقیاس کمک‌طلبی و اجتناب از کمک‌طلبی را با استفاده از روش آلفای کرونباخ 0/68 گزارش نمودند.

پرسشنامه‌ی پایستگی تحصیلی: این پرسشنامه توسط مارتین و همکاران در سال 2008 ساخته شده است؛ و شامل 4 گویه می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم (1) تا کاملاً مخالفم (5) می‌باشد. حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس به ترتیب 5 و 20 می‌باشد. روایی محتوایی و صوری آن با استفاده از نظر متخصصان قلمرو روان‌شناسی تربیتی مطلوب گزارش شد. اعتبار این مقیاس با روش

جدول 1. میانگین، انحراف معیار آزمودنی‌ها در هر یک از متغیرهای پژوهش

Table 1. Mean and standard deviation of the subjects in each of the research variables

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
جهت‌گیری اهداف پیشرفت	46/041	8/74
تسلط گرایش	12/65	2/65
تسلط اجتناب	11/59	2/81
عملکرد گرایش	11/54	2/47
عملکرد اجتناب	10/25	2/73
منزلت هویت تحصیلی	127/18	17/36
سردرگم	26/08	7/88
دیررس	31/58	7/67
دنیالرو	35/35	6/78
موفق	40/93	7/50
کمک طلبی	43/24	6/60

4/17	22/32	پذیرش
3/86	20/91	اجتناب
3/31	14/67	پایستگی تحصیلی

جدول 1 میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول 2. ضرایب همبستگی نمرات آزمودنی‌ها در هر یک از متغیرهای پژوهش

Table 2. Correlation coefficients of the subjects' scores in each of the research variables

(14)	(13)	(12)	(11)	(10)	(9)	(8)	(7)	(6)	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	متغیرها
													1	جهت-گیری اهداف پیشرفت (نمره کل)
												1	0/82**	تسلط گرایش (1)
											1	0/57**	0/82**	تسلط اجتناب (2)
										1	0/58** 0	0/72**	0/87**	عملکرد گرایش (3)
									1	0/58**	0/52** 0	0/42**	0/77**	عملکرد اجتناب (4)
								1	0/24** 0	0/12*	0/12*	-0/002	0/15**	منزلت هویت تحصیلی (5)
							1	0/65** 0	0/02	0/24**	0/17** 0	0/39**	0/25**	سردرگم (6)
						1	0/76**	0/73** 0	0/12-	-0/021	0/026	-0/13*	0/09	دیررس (7)
					1	0/39**	0/28**	0/76** 0	0/24** 0	0/19**	0/18** 0	0/07	0/21**	دنیالر و (8)
				1	0/32** 0	0/15**	0/31**	0/33** 0	0/27** 0	0/42**	0/31** 0	0/49**	0/45**	موفق (9)
			1	0/15** 0	0/19** 0	0/19**	0/10*	0/26** 0	0/17** 0	0/18**	0/07	0/09	0/16*	کمک طلبی (10)
		1	0/84** 0	0/23** 0	0/17** 0	0/08	0/06	0/20** 0	0/18** 0	0/15**	0/12*	0/13*	0/17**	پذیرش (11)

	1	/35** 0	/80** 0	0/01	/14** 0	0/24**	0/17**	/23** 0	0/09	0/16**	0/08	0/04	0/08	اجتناب (12)
1	0/01	/36** 0	0/05	/40** 0	-0/07	0/15**	0/17** -	-0/043	/57** 0	0/28**	0/010	0/20**	0/58**	پایستگی ی تحصیلی (13)

مؤلفه‌ی دیررس ارتباط منفی دارد؛ و با نمره‌ی کل کمک طلبی و مؤلفه‌های تسلط اجتناب ارتباط مثبت و معنادار دارد ($p < 0/001$).

نتایج جدول 2 نشان می‌دهد که پایستگی تحصیلی با نمره‌ی کل جهت‌گیری اهداف پیشرفت و مؤلفه‌های تسلط اجتناب ارتباط مثبت و معنادار دارد. با نمره‌ی کل منزلت هویت تحصیلی و مؤلفه‌ی دنباله‌رو ارتباط مثبت و با

جدول 3. نتایج تحلیل رگرسیون پایستگی تحصیلی بر اساس متغیرهای پیش‌بین

Table 3. Results of regression analysis of academic retention based on predictor variables

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	F	Sig of F	B	SEB	β	t	P value
پایستگی تحصیلی		0/696	0/48	119/877	0/001					
	مقدار ثابت					12/988	2/277	-	5/704	0/001
	تسلط گرایش					0/174	0/183	0/12	1/40	0/05
	تسلط اجتناب					0/292	0/133	-0/124	2/203 -	0/02
	عملکرد گرایش					0/029	0/132	0/012	0/223	0/824
	عملکرد اجتناب					0/172	0/093	0/107	1/850	0/05
	سردرگم					0/131	0/120 -	0/16	1/395	0/05
	دیررس					0/165	0/190	0/128	1/025	0/05
	دنباله‌رو					0/031 -	0/090	0/028	0/72	0/47
	موفق					0/058 -	0/017	-0/19	4/438 -	0/001
	پذیرش					0/455	0/046	0/63	9/864	0/001
	اجتناب					0/017	0/056	0/017	0/303	0/762

0/12-، عملکرد اجتناب با مقدار بتای 0/10، سردرگم با مقدار بتای 0/16، دیررس با مقدار بتای 0/13، موفق با مقدار بتای 0/19 و پذیرش با مقدار بتای 0/63 پایستگی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند.

نتایج جدول 3 نشان می‌دهد که 0/48 درصد از کل واریانس پایستگی تحصیلی به وسیله جهت‌گیری اهداف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تبیین می‌شود. نتایج آزمون آنوا نیز نشان‌گر معنی‌داری مدل رگرسیون می‌باشد ($P < 0/001$; $F = 11/877$). نتایج ضریب رگرسیون نیز نشان می‌دهد که مؤلفه‌های تسلط گرایش با مقدار بتای 0/12، تسلط اجتناب با مقدار بتای

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک طلبی تحصیلی در پیش‌بینی پایستگی تحصیلی انجام گرفت. نتایج ضریب همبستگی نشان داد که پایستگی تحصیلی با جهت‌گیری اهداف پیشرفت ارتباط مثبت و معناداری دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد مؤلفه‌های تسلط گرایش، تسلط اجتناب و عملکرد اجتناب می‌توانند به صورت معناداری پایستگی تحصیلی را پیش‌بینی کنند. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه به نوعی با یافته‌های توومین و همکاران (2020)، راملی و کوسنین (2018)، جوکار و همکاران (2014)، نوری (1398) و شهبازیان خونیک، صمیمی و کلیبر (1397) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت نوع اهداف فرد با خودپنداره‌ی تحصیلی، انگیزش درونی و استفاده از راهبردهای محافظت از خود در ارتباط می‌باشند و از این طریق موجب افزایش پایستگی در دانش‌آموزان می‌شوند (کاپلان و همکاران 2010). دانش‌آموزان دارای اهداف تبحری، در جهت بهبود شایستگی‌هایشان و کسب دانش جدید تلاش می‌نمایند، این افراد بر روی دستیابی به اهداف خود تمرکز می‌نمایند و همواره در جست‌وجوی موقعیت‌های چالش‌برانگیز می‌باشند تا میزان یادگیری خود را افزایش دهند و همچنین برای غلبه بر شکست‌ها و ناکامی‌ها پافشاری می‌کنند (گروسیا 2018). همین‌طور این دانش‌آموزان به دلیل برخوردار بودن از اهداف و انگیزه‌های درونی، دارای اضطراب کمتر و اعتمادبه‌نفس بیشتری بوده و همین امر خود موجب می‌شود که در موقعیت‌های چالش‌برانگیز تلاش بیشتری از خود نشان داده و زود از پا درنیایند؛ و این نشان از افزایش پایستگی تحصیلی در آن‌ها دارد.

همچنین نتایج ضریب همبستگی نشان داد که پایستگی تحصیلی با منزلت هویت تحصیلی و مؤلفه‌ی دنباله‌رو ارتباط مثبت و معناداری دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد مؤلفه‌های تسلط گرایش، تسلط اجتناب و عملکرد اجتناب می‌توانند به صورت معناداری پایستگی تحصیلی را پیش‌بینی کنند. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه به نوعی با یافته‌های توومین و همکاران (2020)، راملی و کوسنین (2018)، جوکار و همکاران (2014)، نوری (1398) و شهبازیان خونیک، صمیمی و کلیبر (1397) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت نوع اهداف فرد با خودپنداره‌ی تحصیلی، انگیزش درونی و استفاده از راهبردهای محافظت از خود در ارتباط می‌باشند و از این طریق موجب افزایش پایستگی در دانش‌آموزان می‌شوند (کاپلان و همکاران 2010). دانش‌آموزان دارای اهداف تبحری، در جهت بهبود شایستگی‌هایشان و کسب دانش جدید تلاش می‌نمایند، این افراد بر روی دستیابی به اهداف خود تمرکز می‌نمایند و همواره در جست‌وجوی موقعیت‌های چالش‌برانگیز می‌باشند تا میزان یادگیری خود را افزایش دهند و همچنین برای غلبه بر شکست‌ها و ناکامی‌ها پافشاری می‌کنند (گروسیا 2018). همین‌طور این دانش‌آموزان به دلیل برخوردار بودن از اهداف و انگیزه‌های درونی، دارای اضطراب کمتر و اعتمادبه‌نفس بیشتری بوده و همین امر خود موجب می‌شود که در موقعیت‌های چالش‌برانگیز تلاش بیشتری از خود نشان داده و زود از پا درنیایند؛ و این نشان از افزایش پایستگی تحصیلی در آن‌ها دارد.

صورت معناداری پایستگی تحصیلی را پیش‌بینی کنند. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه به نوعی با یافته‌های لوست و همکاران (2018)، موریتی (2015)، جعفری (1398) و محمدی و همکاران (1395) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت کار هویت در شرایطی که فشارها، تنش‌ها و شگفتی‌ها رایج است ضروری‌تر و شدیدتر است، زیرا این احساسات سردرگمی، تناقض و تردید که در خود دارد، به نوبه‌ی خود منجر به خودآزمایی می‌شوند (براون 2015). هویت تحصیلی از آن جهت که بازتابی از شایستگی، هدفمندی، خودمختاری، باورهای خودکارآمدی و تجربه‌های هیجانی رایج دانش‌آموزان در کلاس‌های درسی و در تعامل با معلمان و دانش‌آموزان می‌باشد (روزر و همکاران 2002). زمینه‌ی ایستادگی در مقابل فشارهای زندگی تحصیلی را در دانش‌آموزان فراهم می‌آورد. دانش‌آموزان با هویت تحصیلی موفق و دنباله‌رو به این دلیل که دارای انگیزش درونی بالایی می‌باشند و برای اهداف تحصیلی خود ارزش زیادی قائل می‌باشند، همین هدفمندی و خودنظارتی بالا، توان مقابله با مسائل و مشکلات تحصیلی را فراهم می‌سازد و پایستگی تحصیلی و همچنین توانمندی حل مسئله را در این دانش‌آموزان افزایش می‌دهد.

و در آخر نتایج ضریب همبستگی نشان داد که پایستگی تحصیلی با کمک طلبی تحصیلی ارتباط مثبت و معناداری دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد مؤلفه‌ی پذیرش می‌تواند به صورت معناداری پایستگی تحصیلی را پیش‌بینی کند. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه به نوعی با یافته‌های توماس و همکاران (2019)، چودوری و همکاران (2019)، جوادی و همکاران (1399) و کابینی مقدم و همکاران (1398) همسو می‌باشد در تبیین این یافته می‌توان گفت در صورتی که دانش‌آموزان راهبردهای خودگردان و کمک‌خواهی را یاد بگیرند، امید خود را در هر شرایطی حفظ می‌کنند، به آسانی دست از تلاش نمی‌کشند و امیدوارانه به فعالیت و تحصیل خود ادامه می‌دهند، همین احساس موجب پایستگی در آنان می‌شود

دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی به خاطر همکاری ارزشمندشان در اجرای این پژوهش و همچنین از دانشگاه محقق اردبیلی بابت حمایت مالی از این پژوهش نهایت قدردانی را داریم.

References

- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals structures and students' motivation. *Journal of Educational Psychology*, 19, 430- 446.
- Azadian Bojnordi, M., Bakhtiarpour, S., Makvandi, B. & Ehteshamzadeh, P. (2020). Internal and External Developmental Assets and Academic Well-Being: The Mediating Role of Academic Buoyancy. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, 16 (64), 425-436. (Persian)
- Brown, A. D. (2015). Identities and identity work in organizations. *International Journal of Management Reviews*, 17, 20-40. <https://doi.org/10.1111/ijmr.12035>
- Cheng, K. & Tsai, C. (2011). "An investigation of Taiwan university students' perceptions of online academic help seeking and their web-based learning self-efficacy". *The Internet and Higher Education*, 14(3), 150-157.
- Chowdhury, S. & Halder, S. (2019). Academic help-seeking: A constructivist approach in learning and achievement. *International Journal of Education & Management Studies*, 9(4), 227-231.
- Christopher L. Thomas & Kristie Allen (2020): Driving engagement: investigating the influence of emotional intelligence and academic buoyancy on student engagement, *Journal of Further and Higher Education*. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2020.1741520>
- Collie, R. J., Ginns, P., Martin, A. J., & Papworth, B. (2017). Academic buoyancy mediates academic anxiety's effects on learning strategies: an investigation of English-and Chinese-speaking Australian students. *Educational Psychology*, 37(8), 947-964.

(کابینی مقدم و همکاران 1398). دانش‌آموزانی که در کارهای مرتبط با زندگی تحصیلی از دیگران درخواست کمک می‌کنند، دارای انرژی بیشتری برای انجام تکالیف مدرسه می‌باشند، احساس کارایی بیشتری می‌کنند، در نتیجه مشکلات تحصیلی آن‌ها کاهش و پایستگی تحصیلی آن‌ها افزایش می‌یابد؛ بنابراین می‌توان گفت جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی از طریق به دنبال توسعه‌ی توانایی خود بودن به واسطه‌ی تلاش، برخوردار بودن از انگیزش درونی بالا و استفاده از کمک و راهنمایی دیگران در موقعیت‌های چالش‌برانگیز و به هنگام مواجهه با مسائل و مشکلات تحصیلی به کمک دانش‌آموزان می‌آیند و باعث افزایش پایستگی تحصیلی در آن‌ها می‌شود.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش، انجام آن در بین دانش‌آموزان پایه‌ی دوازدهم دوره‌ی متوسطه‌ی دوم بود که تعمیم‌دهی نتایج آن را به سایر پایه‌ها و مقاطع تحصیلی محدود می‌کند، محدودیت دیگر پژوهش انجام آن در منطقه‌ی جغرافیایی خاص (اردبیل) بود که تعمیم‌دهی نتایج آن را به سایر مناطق جغرافیایی محدود می‌کند، از این رو پیشنهاد می‌شود که این پژوهش در سایر پایه‌ها و مقاطع تحصیلی و در مناطق جغرافیایی دیگر (سایر شهرها) نیز مورد بررسی قرار گیرد. همچنین بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود معلمان با تغییر ساختار کلاس خود و همچنین حمایت از خودمختاری دانش‌آموزان به جهت‌گیری هدف تبحری در دانش‌آموزان کمک نمایند، همچنین مدارس کارگاه‌هایی در جهت کمک به فرایند هویت‌یابی برای والدین دانش‌آموزان برگزار نماید و همین‌طور تشویق دانش‌آموزان به کمک‌طلبی از معلم و هم‌کلاسی‌ها به هنگام مواجهه با مشکلات تحصیلی، موجبات افزایش پایستگی تحصیلی در آن‌ها را فراهم نمایند.

قدردانی

این پژوهش با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه محقق اردبیلی انجام گرفت. به این وسیله از کلیه

- Jafari, Z. (2019). Predicting academic adjustment based on academic identity, academic retention and academic motivation of high school students in Qom in the academic year 1397-98. Master Thesis. Literature and Humanities. University of Qom. (Persian)
- Javadi Elmi, L. & Asadzadeh, H. (2020). Structural Equation Modeling of Students' academic engagement based on Academic Help-Seeking, Transformational teaching, perceived social support with the Mediation Role of Academic Buoyancy. *Quarterly social psychology research*, 37, 101-122. (Persian)
- Jokar, B. & Delavarpour, M. (2007). The relationship between educational procrastination and achievement goal. *New Thoughts on Educational*, 3, 61-80. (Persian)
- Jokar, B. (2005). Investigating the relationship between goal orientation and self-regulation in students of different fields of study at Shiraz University. *Journal of Social Sciences and Humanities*, Shiraz University, 22 (4), 56-71. (Persian)
- Jokar, B., & Delavarpour, M.A. (2007). The relationship between educational procrastination and the goal of progress. *New Educational Thoughts*, 3, 61-80. (Persian)
- Jowkar, B., Kojuri, J., Kohoulat, N., & Hayat, A. A. (2014). Academic resilience in education: the role of achievement goal orientations. *Journal of advances in medical education & professionalism*, 2(1), 33.
- Kabini Moghaddam, S., Entesar Foumani, GH., Hejazi, M., & Asadzadeh, H. (2019). The Effectiveness of Teaching Self-Governing Learning Strategies and Assistance Training on Academic Retention of Non-Profit School Students, *New Educational Approaches*, 14 (1), 33-52. (Persian)
- Kaplan, A. & Flum, H. (2010). Achievement goal orientations and identity Colmar, S., Arief D. Liem, G., Connor, J. & Martin, A.J. (2019): Exploring the relationships between academic buoyancy, academic self-concept, and academic performance: a study of mathematics and reading among primary school students, *Educational Psychology*, DOI: 10.1080/01443410.2019.1617409
- Dinger, F. C., Dickhäuser, O., Spinath, B., & Steinmayr, R. (2013). Antecedents and consequences of students' achievement goals: A mediation analysis. *Learning and Individual Differences*, 28, 90-101.
- Elliot, A. J., & McGregor, H. A. (2001). A 2x2 achievement goal framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(3), 501-519.
- Ghadmpour, E. & Sarmad, Z. (2003). The Role of Motivational Beliefs in Help-Seeking Behavior and Students' Academic Achievement, *Psychology*, 7(2), 112-126. (Persian)
- Graham, A. & Anderson, K. A. (2008). I have to be three steps ahead: academic identity gifted African American male students in an urban high school the tension between an ethnic and academic identity. *Urban Review*, 40, 472-499.
- Groccia, J. E. (2018). What Is Student Engagement; bring your research it life, 154, 11-20.
- Hejazi, E., Amani, H. & Yazdani, M.J. (2011). Evaluation of Psychometric Properties of Academic Identity Status Measure in Iranian Students. *Journal of Psychological Models and Methods*, 2(5), 1-15. (Persian)
- Honicke, T., Broadbent, J. & Fuller-Tyszkiewicz, M. (2019). Learner self-efficacy, goal orientation, and academic achievement: exploring mediating and moderating relationships. *Higher Education Research & Development*, 1-15.
- Imanparvar, S., Narimani, M., Taklavi, S. & Hashemi, T. (2020). Preparation of a School-based psycho-educational Package and its effect on the Psychological Distress of 12th grade Female Students. *Journal of Modern Psychological Researches*, 15(58), 1-10. (Persian)

- efficacy and Academic Help-seeking Behaviour on Goal Orientation of Secondary School Students, *International Journal of Research in Social Sciences*, 8(4), 929-940.
- Newman, R. S. (1998). Student's help-seeking during problem-solving: Influences of personal and contextual achievement goals. *Journal of Educational Psychology*, 90, 644-658.
- Nouri, Saeed (2019). The relationship between goal orientation, academic engagement, learning motivation and academic buoyancy of students of Shahid Madani University of Azerbaijan. Master Thesis. Educational Sciences and Psychology. Shahid Madani University of Azerbaijan. (Persian)
- Rabiei, M. (2016). Academic buoyancy: Role of stable and unstable psychological factors. *Journal of Applied Counseling*, 5(2), 37 -56. (Persian)
- Rameli, M.R. & Kosnin, A.M. (2018). Framework of School Students Academic Buoyancy in Mathematics: The Roles of Achievement Goals Orientations and Self-Regulation. *Advanced Science Letters*, 24(1), 553-555(3).
- Roeser, R. W., & Lau, S. (2002). On academic identity formation in middle school setting during early adolescence. In T. M. Brinthaupt & R.P. Lipka (eds.), *Understanding early adolescent self and identity: Applications and interventions* (pp. 91-131). Albany: State University of New York Press.
- Ryan, A.M., & Pintrich, P.R. (1997). Should I ask for help? The role of motivation and attitudes in adolescent's help-seeking in math class. *Journal of Educational Psychology*, 89, 329-341.
- ShahbaziyanKhonig, A., Samimi, Z. & HabibiKaleybar, R. (2018). Discrimination of Students with High and Low Academic Vitality based on Academic Optimism and Goal Orientation. *New Thoughts on Education*, 14(1), 247-268. (Persian)
- Thomas, C. L., & Allen, K. (2021). Driving engagement: investigating the formation styles Educational Research Review, 5, 50-67.
- Lust, M., Huber, C. & Junne, J. (2018). Academic Identity as a Discursive Resource for Resistance: The Case of Quality Management in German Higher Education Institutions. *Higher Education Policy*. <https://doi.org/10.1057/s41307-018-0116-6>
- Martin, A., & Marsh, H. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in the Schools*, 43(3), 267-281. doi:10.1002/pits.20149
- Martin, A., & Marsh, H. (2008). Academic buoyancy: Towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology*, 46(1), 53-83. doi:10.1016/j.jsp.2007.01.002
- Mohammadi, M.M. & Poursaberi, R. (2017). Academic self-regulation of adolescents with cancer and its relationship with identity styles in 2015-2016 school year. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty*, 14(12), 982-989. (Persian)
- Muriithi, I.A. (2015). Academic Identity Status and Achievement Goal Orientation as Predictors of Academic Achievement among Form Three Students in Embu County, Kenya, kerd.ku.ac.ke.
- Narimani, M. & Rahimzadegan, SH. (2020). The investigation of relationship between identity) emerging adulthood), integrative self-knowledge, and academic help seeking behavior among female senior students in high school in Urmia, *Journal of Educational Psychology Studies*, 17(38), 47 -66. (Persian)
- Narimani, M., Basharpour, S., & Ahmadi, Sh. (2020). Predicting the tendency towards high-risk behaviors based on moral disengagement with the role of the mediator difficulties in emotion regulation (Structural Equation Modeling). *Journal of Research in Psychopathology*, 1(2), 56-81.
- Nasa, G. & Lata Sharma, H. (2018). A Study on the Impact of Academic Self-

- Yaghoobi, A., Zoghipaidar, M.R. Farhadi, M. & Yousefi, B. (2020). Predicting educational well-being and mental vitality of high school students based on their feeling of belonging to the school mediated by goal orientation. *Journal of school psychology*, 9(2), 169-190. (Persian)
- Yousefvand1, M., Ghadampour, E., Sadeghi, M. & Gholamrezaie, S. (2019). The role of Academic Buoyancy, Locus of Control and Academic Excitement in predicting Academic Resilience. *Journal of Research in Teaching*, 6(4), 127-144. (Persian)
- Yu, K., & Martin, A. J. (2014). Personal best (PB) and "classic" achievement goals in the Chinese context: Their role in predicting academic motivation, engagement and buoyancy. *Educational Psychology*, 34(5), 635-658. <https://doi.org/10.1080/01443410.2014.89529>
- influence of emotional intelligence and academic buoyancy on student engagement. *Journal of Further and Higher Education*, 45(1), 107-119.
- Thomas, C., & Tagler, M. (2019). Predicting Academic Help-Seeking Intentions Using the Reasoned Action Model. In *Frontiers in Education* (Vol. 4, p. 59). Frontiers.
- Tuominen, H., Juntunen, H. & Niemivirta, M. (2020). Striving for Success but at What Cost? Subject-Specific Achievement Goal Orientation Profiles, Perceived Cost, and Academic Well-Being. *Frontiers in Psychology*, 11, 557445 doi: 10.3389/fpsyg.2020.557445
- Was, C., & Isaacson, R. (2008). The development of a measure of academic identity status. *Journal of Research in Education*, 18(3), 94-105.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال دوازدهم، ویژه‌نامه 1400

بررسی نقش جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی در پیش‌بینی

پایستگی تحصیلی

زهرا اخوی‌تمرین*: عضو هیئت علمی، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

مه‌دی اکبری: دکتری تخصصی روانشناسی تربیتی، بخش آزمون‌سازی و روانسنجی، معاونت امور آزمون‌ها، سازمان سنجش آموزش کشور، تهران، ایران

نغمه ترابی: کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

چکیده: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی در پیش‌بینی پایستگی تحصیلی انجام گرفت. روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان پایه‌ی دوازدهم متوسطه‌ی دوره‌ی دوم شهر اردبیل در سال تحصیلی 1398-1399 تشکیل می‌دادند که از میان آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای، تعداد 375 نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی جهت‌گیری هدف پیشرفت الیوت و مک‌گریگور (2001)، پرسشنامه‌ی منزلت هویت تحصیلی و از و ایزاکسون (2008)، پرسشنامه‌ی کمک‌طلبی تحصیلی رایان و پنتریچ (1997) و پرسشنامه‌ی پایستگی تحصیلی مارتین و مارش (2008) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که بین جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی با پایستگی تحصیلی رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون آشکار کرد که 48 درصد از واریانس پایستگی تحصیلی بر اساس جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی قابل پیش‌بینی می‌باشد؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک‌طلبی تحصیلی از متغیرهای مرتبط با پایستگی تحصیلی می‌باشند.

واژگان کلیدی: جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی، کمک‌طلبی تحصیلی، پایستگی تحصیلی.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیئت علمی، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

Email: z.akhavi@uma.ac.ir